МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОБНИЦТВА І ПЕРЕРОБКИ ПРОДУКЦІЇ ТВАРИННИЦТВА, СТАНДАРТИЗАЦІЇ ТА БІОТЕХНОЛОГІЇ
КАФЕДРА ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ ТА ГІГІЄНИ

«Погоджено»	«Затверджую»
Декан факультету ТВППТСБ	Перший проректор
_____ Михайло ГИЛЬ	_____ Дмитро БАБЕНКО
«01» 07 2026 р.	«25» 06 2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ВЕТЕРИНАРНА ЕНДОКРИНОЛОГІЯ

освітньо-професійна програма
«Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза»
для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
4-го року очної (денної) форми навчання
на 2026-2027 навчальний рік

Ступінь вищої освіти - Магістр
Галузь знань 21 – «Ветеринарія»
Освітня спеціальність 211 «Ветеринарна медицина»
Мова викладання - українська

Миколаїв
2026

Робоча програма відповідає вимогам Освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти «Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза», затвердженою Вченою радою Миколаївського національного аграрного університету 28.02.2023 р. (протокол №7), чинної згідно наказу по університету №38-О від 03.03.2023р.

Розробник програми: к.вет.н., доцент А.В. Іовенко, Миколаївський національний аграрний університет.

Програму розглянуто на засіданні кафедри ветеринарної медицини та гігієни факультету ТВППТСБ МНАУ протокол № 14 від «18» 06 2026 року.

В.о. завідувача кафедри
д-р с.-г. н., професор Михайло ГИЛЬ

Схвалено науково-методичною комісією факультету ТВППТСБ МНАУ протокол № 12 від «25» _06_ 2026 року.

Голова науково-методичної комісії
к. с.-г. наук, доцентка Галина КАЛИНИЧЕНКО

Гарантка освітньої програми Ольга НАЙДІЧ

1. Анотація

Ветеринарна ендокринологія – це спеціалізований розділ ветеринарної медицини, що займається діагностикою, лікуванням та профілактикою захворювань ендокринної системи (гормональних порушень) у тварин. Найчастіше з цими патологіями стикаються власники собак і котів, оскільки гормональні збої суттєво впливають на обмін речовин, роботу внутрішніх органів, стан шкіри та поведінку улюбленця. Ветеринарна ендокринологія вивчає морфологію (будову), функцію і захворювання залоз внутрішньої секреції. Ендокринні залози виділяють в системний кровоток біологічно активні речовини – гормони, які є тонкими регуляторами всіх процесів, що відбуваються в організмі. Захворювання ендокринної системи по праву вважаються одними з найбільш складних в діагностиці та лікуванні.

Annotation

Veterinary endocrinology is a specialized branch of veterinary medicine dedicated to the diagnosis, treatment, and prevention of endocrine system disorders (hormonal imbalances) in animals. Dog and cat owners encounter these conditions most frequently, as hormonal disruptions significantly affect metabolism, internal organ function, skin condition, and the pet's behavior. Veterinary endocrinology studies the morphology (structure), function, and diseases of the endocrine glands. Endocrine glands release biologically active substances—hormones—into the systemic circulation; these act as precise regulators of all processes occurring within the body. Endocrine disorders are rightly considered among the most challenging to diagnose and treat.

2. Опис навчальної дисципліни
Ветеринарна ендокринологія

Галузь знань **21- Ветеринарія**
Освітня спеціальність **211 «Ветеринарна медицина»**
Ступінь вищої освіти - **Магістр**
Обов'язкова (вибіркова) компонента **Вибіркова**
Семестр **VIII**
Кількість кредитів ECTS **4**
Кількість модулів **2**
Кількість змістовних модулів **2**
Загальна кількість годин **120**

Види навчальної діяльності та види навчальних занять, обсяг годин та кредитів:
Лекції **20/ 0,7 кредити**
Лабораторні заняття **38/1,2 кредити**
Практичні заняття **20/0,7 кредити**
Самостійна робота **42/1,4 кредити**
Форма підсумкового контрольного заходу – **залік**

3. Мета вивчення навчальної дисципліни

Мета дисципліни: надання магістрантам теоретичних знань та практичних навичок із методології аналізу даних клініко-лабораторних досліджень, розпізнавання, лікування та профілактики ендокринної патології у тварин.

Завдання дисципліни:

- поглибити теоретичну підготовку з ендокринології;
- освоїти методики клініко-лабораторних досліджень та методи встановлення діагнозу і диференційної діагностики ендокринної патології;
- поглибити теоретичну підготовку з етіопатогенезу і терапії ендокринної патології;

Предмет дисципліни: діагностика, терапія та профілактика ендокринних хвороб тварин. Етіологія, патогенез, симптоми, діагностика та лікування хворих тварин.

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі ветеринарної медицини, що передбачає проведення досліджень, упровадження інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності:

*ЗК1.*Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
*ЗК2.*Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
*ЗК3.*Знання та розуміння предметної галузі та професії.
*ЗК6.*Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
*ЗК7.*Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК8.Здатність учитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК9.Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК10. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК11.Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК12. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

Спеціальні (фахові) компетентності:

ФК1. Здатність встановлювати особливості будови і функціонування клітин, тканин, органів, їх систем та апаратів організму тварин різних класів і видів – ссавців, птахів, комах (бджіл), риб та інших хребетних.

ФК2. Здатність використовувати інструментарій, спеціальні пристрої, прилади, лабораторне обладнання та інші технічні засоби для проведення необхідних маніпуляцій під час професійної діяльності.

ФК3. Здатність дотримуватися правил охорони праці, асептики та антисептики під час фахової діяльності.

ФК4. Здатність проводити клінічні дослідження з метою формулювання висновків щодо стану тварин чи встановлення діагнозу.

ФК5. Здатність застосовувати методи і методики патологоанатомічної діагностики хвороб тварин для встановлення остаточного діагнозу та причин їх загибелі.

ФК6. Здатність здійснювати відбір, пакування, фіксування і пересилання проббіологічного матеріалу для лабораторних досліджень.

ФК7. Здатність організовувати і проводити лабораторні та спеціальні діагностичні дослідження й аналізувати їх результати.

ФК9. Здатність проводити акушерсько-гінекологічні та хірургічні заходи і операції.

ФК10. Здатність розробляти стратегії безпечного, санітарно зумовленого утримання тварин.

ФК11. Здатність застосовувати знання з біобезпеки, біоетики та добробуту тварин у професійній діяльності.

ФК13. Здатність розробляти стратегії профілактики хвороб різної етіології.

ФК19. Здатність здійснювати просвітницьку діяльність серед працівників галузі та населення.

ФК20. Здатність організовувати, здійснювати і контролювати документообіг під час професійної діяльності.

Програмні результати навчання:

ПРН1. Знати і грамотна використовувати термінологію ветеринарної медицини.

ПРН 3. Визначати суть фізико-хімічних і біологічних процесів, які відбуваються в організмі тварин у нормі та за патології.

ПРН5. Установлюватизв'язок між клінічними проявами захворювання та результатами лабораторних досліджень.

ПРН 7. Формулювати висновки щодо ефективності обраних методів і засобів утримання, годівлі та лікування тварин, профілактики заразних і

незаразних хвороб, а також виробничих і технологічних процесів на підприємствах з утримання, розведення чи експлуатації тварин різних класів і видів.

ПРН 12. Знати правила та законодавчі нормативні акти щодо нагляду і контролю виробництва, зберігання, транспортування та реалізації продукції тваринного і рослинного походження.

4. Місце дисципліни у структурі навчальних дисциплін

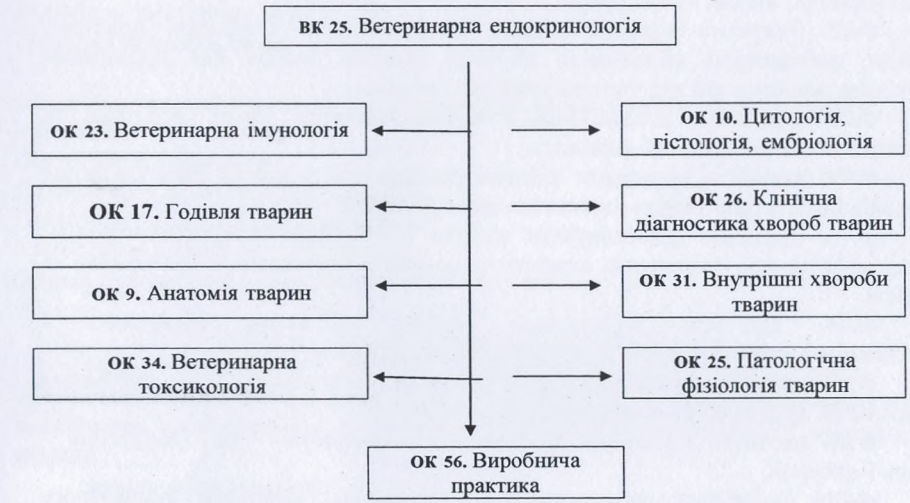

5. Передумови для вивчення дисципліни

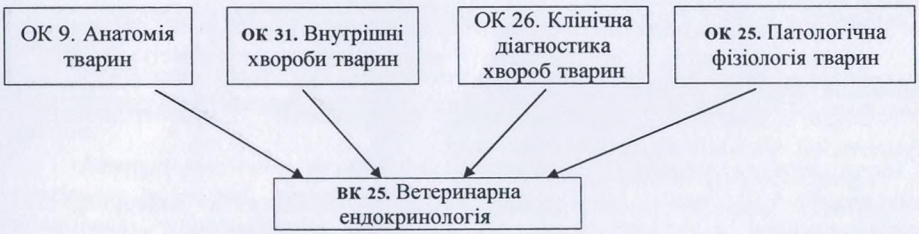

6. Структурно-логічна схема навчальної дисципліни

Змістовий модуль		Теми		Обсяги годин				
№	назва	№	назва	Л	ЛЗ	ПЗ	СР	Разом
1	Змістовий модуль 1.	1	Ендокринна система.	2	4	2	6	14
		2	Патофізіологія	4	4	2	14	24

	Гормони, їх роль та функції.		ендокринної системи.					
Всього за змістовий модуль				**6**	**8**	**4**	**20**	**38**
2	Змістовий модуль 2. Порушення функції залоз внутрішньої секреції.	3	Дисфункція гормонів наднирників у тварин.	2				2
		4	Порушення ендокринної функції підшлункової залози.	2	6			8
		5	Дисфункція гормонів щитоподібної залози у тварин.	4	4			8
		6	Порушення функції прищитоподібних залоз.	2	4			6
		7	Порушення функції гіпофіза.	2	10	4		16
		8	Порушення гормональної функції статевих залоз.	2	4			6
		9	Нецукровий діабет		2			2
		10	Порушення функції тимусу.			2		2
		11	Невідкладні ендокринні стани у тварин			6		6
		12	Загальна профілактика хвороб ендокринних органів.			4		4
		13	Причини і механізм розвитку ендокринних хвороб				5	5
		14	Патофізіологія ендокринної системи				6	6
		15	Діагностика захворювань ендокринних органів				5	5
		16	Ендокринопатії, що супроводжуються гіперпігментацією шкіри				6	6
Всього за змістовий модуль				**14**	**30**	**16**	**22**	**82**
Всього годин по навчальній дисципліні				**20**	**38**	**20**	**42**	**120**

7. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

7.1. Загальний розподіл годин і кредитів

Назва змістового модуля	Кількість годин і кредитів		
	год.	кредитів	%
Змістовий модуль 1. Гормони, їх роль та функції.	38	1,3	32
Змістовий модуль 2. Порушення функції залоз внутрішньої секреції.	82	2,7	68
Всього	**120**	**4,0**	**100**

7.2. Склад, обсяг і терміни виконання змістових модулів

Назва змістового модуля	Кількість годин	Термін виконання
Змістовий модуль 1. Гормони, їх роль та функції.	38	Відповідно до семестрового навчального плану та графіку навчального процесу
Змістовий модуль 2. Порушення функції залоз внутрішньої секреції.	82	
Всього	**120**	**х**

7.3. Перелік та короткий зміст лекцій

Номер та назва модулю	Тема, №	Тема	Год.
Змістовий модуль 1. Гормони, їх роль та функції.	1	Ендокринна система. 1. Залози внутрішньої секреції. 2. Гормони, їх роль в обміні речовин. ***Keywords:*** *animal endocrine system, hormones*	2
	2	Патофізіологія ендокринної системи 1. Причини і механізм розвитку ендокринних хвороб. 2. Основні форми гормональних порушень. 3. Діагностика захворювань ендокринних залоз. ***Keywords:*** *pathophysiology of the endocrine system, hormones*	4
Змістовий модуль 2. Порушення функції залоз внутрішньої секреції.	3	Дисфункція гормонів наднирників у тварин. 1. Гіпофункція наднирників. 2. Гіперфункція наднирників. ***Keywords:*** *adrenal hormone dysfunction in animals.*	2
	4	Порушення ендокринної функції підшлункової залози. 1. Гіперглікемія. 2. Цукровий діабет. ***Keywords:*** *hyperglycemia, diabetes mellitus*	2
	5	Дисфункція гормонів щитоподібної залози у тварин. 1. Гіпотиреоз собак. 2. Гіпертиреоз котів. ***Keywords:*** *canine hypothyroidism, feline hyperthyroidism*	4

	6	Порушення функції прищитоподібних залоз. 1. Гіперфункція прищитоподібних залоз. 2. Гіпофункція прищитоподібних залоз. ***Keywords:*** *parathyroid glands, hormones*	2
	7	Порушення функції гіпофіза. 1. Гіперфункція гіпофіза. 2. Гіпофункція гіпофіза. ***Keywords:*** *pituitary gland, pituitary dysfunction*	2
	8	Порушення гормональної функції статевих залоз. 1. Порушення гормональної функції чоловічих статевих залоз. 2. Порушення гормональної функції жіночих статевих залоз. ***Keywords:*** *gonads, impairment of the endocrine function of the gonads*	2
Всього			20

7.4. Перелік та план лабораторних занять

Модуль, №	Тема, №	Тема, перелік питань	Обсяг годин	Форма контролю
1	2	3	4	5
Змістовий модуль 1. Гормони, їх роль та функції.	1	Гіпофіз. Епіфіз. 1. Анатомічна будова. 2. Гормони гіпофіза, епіфіза.	4	Опитування
	2	Щитоподібна залоза. 1. Анатомічна будова. 2. Гормони щитоподібної залози.	2	Тестування
	3	Прищитоподібні залози. 1. Анатомічна будова. 2. Гормони прищитоподібних залоз.	2	Опитування
Змістовий модуль 2. Порушення функції залоз внутрішньої секреції.	4	Гіперадренокортицизм (хвороба Кушинга) у собак. 1. Причини, патогенез, клініка. 2. Діагностика, лікування.	3	Опитування
	5	Гіпоадренокортицизм 1. Причини, патогенез, клініка. 2. Діагностика, лікування.	2	Тестування
	6	Цукровий діабет у собак. 1. Причини, патогенез, клініка. 2. Діагностика, лікування.	3	Опитування
	7	Цукровий діабет у котів. 1. Причини, патогенез, клініка. 2. Діагностика, лікування.	3	Тестування

	8	Гіпотиреоз у собак. 1. Причини, патогенез, клініка. 2. Діагностика, лікування.	2	Тестування
	9	Гіпертиреоз котів. 1. Причини, патогенез, клініка. 2. Діагностика, лікування.	2	Опитування
	10	Гіперфункція прищитоподібних залоз. 1. Причини, патогенез, клініка. 2. Діагностика, лікування.	2	Опитування
	11	Гіпофункція прищитоподібних залоз. 1. Причини, патогенез, клініка. 2. Діагностика, лікування.	2	Опитування
	12	Гіперфункція гіпофіза. 1. Причини, патогенез, клініка. 2. Діагностика, лікування.	3	Опитування
	13	Гіпофункція гіпофіза. 1. Причини, патогенез, клініка. 2. Діагностика, лікування.	2	Опитування
	14	Нецукровий діабет. 1. Причини, патогенез, клініка. 2. Діагностика, лікування.	2	Опитування
	15	Порушення гормональної функції чоловічих статевих залоз. 1. Причини, патогенез, клініка. 2. Діагностика, лікування.	2	Опитування
	16	Порушення гормональної функції жіночих статевих залоз. 1. Причини, патогенез, клініка. 2. Діагностика, лікування.	2	Опитування
Всього			**38**	

7.5. Перелік та план практичних занять

Модуль, №	Тема, №	Тема, перелік питань	Об'єм, години	Форма контролю
Змістовий модуль 1. Гормони, їх роль та функції.	1	Жіночі статеві гормони. 1. Функції жіночих статевих гормонів. 2. Дисфункція жіночих статевих гормонів.	2	Опитування
	2	Чоловічі статеві гормони. 1. Функції чоловічих статевих	2	Тестування

		гормонів. 2. Дисфункція чоловічих статевих гормонів.		
Змістовий модуль 2. Порушення функції залоз внутрішньої секреції.	3	Порушення функції тимусу. 1. Причини, патогенез, клініка. 2. Діагностика, лікування.	2	Опитування
	4	Невідкладні ендокринні стани у тварин 1. Гостра недостатність кори наднирників. 2. Діабетичний кетоацидоз. 3. Гіпоглікемія. 4. Гіперкальціємія. 5. Гіпокальціємія.	6	Опитування
	5	Гіпофізарна дисфункція коней. 1. Причини, патогенез, клініка. 2. Діагностика, лікування.	4	Опитування
	6	Загальна профілактика хвороб ендокринних органів.	4	
ВСЬОГО			**20**	

7.6. Теми, форма контролю та перевірки завдань, які винесені на самостійне обов'язкове опрацювання

Модуль, №	Тема, №	Тема, перелік питань	Обсяг години	Завдання
Змістовий модуль 1. Гормони, їх роль та функції.	1	Механізми регуляції гормонів	7	Тестування
	2	Порушення механізму дії гормонів	7	Тестування
	3	Гормони, їх роль в обміні речовин	6	Тестування
Змістовий модуль 2. Порушення функції залоз внутрішньої секреції.	4	Причини і механізм розвитку ендокринних хвороб	5	Опитування
	5	Патофізіологія ендокринної системи	6	Опитування
	6	Діагностика захворювань ендокринних органів	5	Опитування
	7	Ендокринопатії, що супроводжуються гіперпігментацією шкіри	6	Опитування
ВСЬОГО			**42**	

7.7. Питання для поточного та підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти

Перелік питань для поточного контролю знань

Змістовий модуль 1

1. Ендокринна система – це…
2. Гормони – це…
3. Функції гормонів.
4. Що таке нейрогуморальна регуляція функцій тваринного організму?
5. Анатомічна будова та гормони гіпофіза.
6. Анатомічна будова та гормони епіфіза.
7. Анатомічна будова та гормони щитоподібної залози.
8. Анатомічна будова та гормони прищитоподібних залоз.
9. Анатомічна будова та гормони епіфіза.
10. Анатомічна будова та гормони тимуса.
11. Анатомічна будова та гормони наднирників.
12. Анатомічна будова та гормони статевих залоз.
13. Гормони, їх роль в обміні речовин.
14. Функції жіночих статевих гормонів.
15. Функції чоловічих статевих гормонів.
16. Причини і механізм розвитку ендокринних хвороб.
17. Основні форми гормональних порушень.
18. Діагностика захворювань ендокринних залоз.
19. Механізми регуляції гормонів.
20. Гіпотиреоз – це…
21. Гіпертиреоз – це…
22. Назвіть ендокринні органи, в яких утворюється гормон гідрокортизон.
23. Назвіть гормони, що утворюються в щитоподібній залозі.
24. Назвіть ендокринні органи, в яких утворюється гормон гідрокортизон.
25. Назвіть гормони, що утворюються в підшлунковій залозі.

Змістовий модуль 2

1. Гіпофункція наднирників.
2. Гіперфункція наднирників.
3. Гіперглікемія.
4. Цукровий діабет.
5. Гіпотиреоз собак.
6. Гіпертиреоз котів.
7. Гіперфункція прищитоподібних залоз.
8. Гіпофункція прищитоподібних залоз.
9. Гіперфункція гіпофіза.
10. Гіпофункція гіпофіза.
11. Порушення гормональної функції чоловічих статевих залоз.
12. Порушення гормональної функції жіночих статевих залоз.
13. Гіперадренокортицизм (хвороба Кушинга) у собак.
14. Гіпоадренокортицизм.

15. Цукровий діабет у собак. Причини, патогенез, клініка.
16. Діагностика, лікування цукрового діабета у собак.
17. Цукровий діабет у котів. Причини, патогенез, клініка.
18. Діагностика, лікування цукрового діабета у котів.
19. Нецукровий діабет. Причини, патогенез, клініка.
20. Діагностика, лікування нецукрового діабета.
21. Порушення функції тимусу. Причини, патогенез, клініка.
22. Діагностика, лікування порушень функції тимусу.
23. Невідкладні ендокринні стани у тварин.
24. Гостра недостатність кори надниркників.
25. Діабетичний кетоацидоз.
26. Гіпоглікемія.
27. Гіперкальціємія.
28. Гіпокальціємія.
29. Гіпофізарна дисфункція коней. Причини, патогенез, клініка.
30. Діагностика, лікування гіпофізарної дисфункції коней.
31. Загальна профілактика хвороб ендокринних органів.
32. Причини і механізм розвитку ендокринних хвороб.
33. Патофізіологія ендокринної системи.
34. Діагностика захворювань ендокринних органів.
35. Ендокринопатії, що супроводжуються гіперпігментацією шкіри.
36. Ендокринні хвороби, що супроводуються поліурією.
37. Методи діагностики хвороб щитоподібної залози.
38. Диференційна діагностика цукрового і нецукрового діабету.
39. Особливості інсулінотерапії у дрібних тварин.
40. Діагностика синдрому і хвороби Кушинга.
41. Гіпопаратиреоз собак.
42. Гіперкальціємія і первинний гіперпаратиреоз.
43. Водний обмін і нецукровий діабет.
44. Глюкокортикоїдна терапія.
45. Назвіть причину виникнення гіпофізарного цукрового діабету.
46. Симптоми за цукрового діабету у котів.
47. Лікування цукрового діабету у собак та котів.
48. Назвіть причину виникнення гіпофізарного цукрового діабету.
49. Назвіть основний фактор, що зумовлює виникнення первинного гіпотиреозу у сільськогосподарських тварин.
50. Які препарати інсуліну застосовують при кетоацидотичній комі у собак.
51. Назвіть причину виникнення стероїдного цукрового діабету.
52. Назвіть причину посиленої спраги у тварин, хворих на цукровий діабет.
53. Назвіть причину виникнення інсулінозалежного цукрового діабету.

Перелік питань для підсумкового контролю знань

1. Ендокринна система – це…
2. Гормони – це…
3. Функції гормонів.

4. Що таке нейрогуморальна регуляція функцій тваринного організму?
5. Анатомічна будова та гормони гіпофіза.
6. Анатомічна будова та гормони епіфіза.
7. Анатомічна будова та гормони щитоподібної залози.
8. Анатомічна будова та гормони прищитоподібних залоз.
9. Анатомічна будова та гормони епіфіза.
10. Анатомічна будова та гормони тимуса.
11. Анатомічна будова та гормони наднирників.
12. Анатомічна будова та гормони статевих залоз.
13. Гормони, їх роль в обміні речовин.
14. Функції жіночих статевих гормонів.
15. Функції чоловічих статевих гормонів.
16. Причини і механізм розвитку ендокринних хвороб.
17. Основні форми гормональних порушень.
18. Діагностика захворювань ендокринних залоз.
19. Механізми регуляції гормонів.
20. Гіпотиреоз – це…
21. Гіпертиреоз – це…
22. Назвіть ендокринні органи, в яких утворюється гормон гідрокортизон.
23. Назвіть гормони, що утворюються в щитоподібній залозі.
24. Назвіть ендокринні органи, в яких утворюється гормон гідрокортизон.
25. Назвіть гормони, що утворюються в підшлунковій залозі.
26. Гіпофункція наднирників.
27. Гіперфункція наднирників.
28. Гіперглікемія.
29. Цукровий діабет.
30. Гіпотиреоз собак.
31. Гіпертиреоз котів.
32. Гіперфункція прищитоподібних залоз.
33. Гіпофункція прищитоподібних залоз.
34. Гіперфункція гіпофіза.
35. Гіпофункція гіпофіза.
36. Порушення гормональної функції чоловічих статевих залоз.
37. Порушення гормональної функції жіночих статевих залоз.
38. Гіперадренокортицизм (хвороба Кушинга) у собак.
39. Гіпоадренокортицизм.
40. Цукровий діабет у собак. Причини, патогенез, клініка.
41. Діагностика, лікування цукрового діабета у собак.
42. Цукровий діабет у котів. Причини, патогенез, клініка.
43. Діагностика, лікування цукрового діабета у котів.
44. Нецукровий діабет. Причини, патогенез, клініка.
45. Діагностика, лікування нецукрового діабета.
46. Порушення функції тимусу. Причини, патогенез, клініка.
47. Діагностика, лікування порушень функції тимусу.
48. Невідкладні ендокринні стани у тварин.

49. Гостра недостатність кори наднирників.
50. Діабетичний кетоацидоз.
51. Гіпоглікемія.
52. Гіперкальціємія.
53. Гіпокальціємія.
54. Гіпофізарна дисфункція коней. Причини, патогенез, клініка.
55. Діагностика, лікування гіпофізарної дисфункції коней.
56. Загальна профілактика хвороб ендокринних органів.
57. Причини і механізм розвитку ендокринних хвороб.
58. Патофізіологія ендокринної системи.
59. Діагностика захворювань ендокринних органів.
60. Ендокринопатії, що супроводжуються гіперпігментацією шкіри.
61. Ендокринні хвороби, що супроводуються поліурією.
62. Методи діагностики хвороб щитоподібної залози.
63. Диференційна діагностика цукрового і нецукрового діабету.
64. Особливості інсулінотерапії у дрібних тварин.
65. Діагностика синдрому і хвороби Кушинга.
66. Гіпопаратиреоз собак.
67. Гіперкальціємія і первинний гіперпаратиреоз.
68. Водний обмін і нецукровий діабет.
69. Глюкокортикоїдна терапія.
70. Назвіть причину виникнення гіпофізарного цукрового діабету.
71. Симптоми за цукрового діабету у котів.
72. Лікування цукрового діабету у собак та котів.
73. Назвіть причину виникнення гіпофізарного цукрового діабету.
74. Назвіть основний фактор, що зумовлює виникнення первинного гіпотиреозу у сільськогосподарських тварин.
75. Які препарати інсуліну застосовують при кетоацидотичній комі у собак.
76. Назвіть причину виникнення стероїдного цукрового діабету.
77. Назвіть причину посиленої спраги у тварин, хворих на цукровий діабет.
78. Назвіть причину виникнення інсулінозалежного цукрового діабету.

8. Форма підсумкового контролю, критерії оцінювання результатів навчання та рейтингова оцінка знань здобувачів вищої освіти з дисципліни

Підсумковий контроль знань здійснюється шляхом складання заліку в усній формі. До заліку допускається студент, який набрав 60 балів і більше, поточна успішність здобувача вищої освіти – за рейтинговою системою.

Рейтингова оцінка знань здобувачів вищої освіти з дисципліни

№ п/п	Форма контролю	Контроль протягом семестру	Максимальна / мінімальна кількість балів
1	***Контрольна робота***	4	50 / 30
2	Тестування	1	12,5 / 7,5
3	Підготовка презентації	1	12,5 / 7,5
4	Підготовка реферату	1	12,5 / 7,5
5	Наукова робота	1	12,5 / 7,5
Усього (балів)		**x**	***100 / 60***

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти, та шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 - 100	**A**	**зараховано**
82 - 89	**B**	
75 - 81	**C**	
64 - 74	**D**	
60 - 63	**E**	
35 - 59	**FX**	**не зараховано з можливістю повторного складання**
0 - 34	**F**	**не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни**

Контроль знань з дисципліни здійснюється шляхом індивідуальних опитувань здобувачів вищої освіти та тестуванням на лабораторних заняттях.

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Лабораторія клінічної діагностики, гінекології і андрології та внутрішніх хвороб: № 109а (59,2 м^2).
Навчальний корпус № 1, вул. Карпенка (нова адреса - вулиця Генерала Олекси Алмазова), 73.
Рік введення в експлуатацію – 1992, рік останнього ремонту – 2001.
Інформаційне забезпечення:
Інструкції з техніки безпеки та безпеки життєдіяльності.
Довідникова та нормативна література.
Навчальні фільми.
Презентації у режимі PowerPoint.
Лабораторне обладнання:
Баня водяна – (Рік введення в експлуатацію – 1986, рік останнього ремонту -) - 1 шт.
Сахариметр СУ-5 - (Рік введення в експлуатацію – 1977, рік останнього ремонту -) -1 шт.
Шутель апарат - (Рік введення в експлуатацію – 1992, рік останнього ремонту -) -1 шт.
Насос Комовського - (Рік введення в експлуатацію – 1987, рік останнього ремонту -) - 1 шт.
Електрокардіоскоп - (Рік введення в експлуатацію – 1989, рік останнього ремонту -) - 1 шт.
Ваги ВЛР-200 - (Рік введення в експлуатацію – 1990, рік останнього ремонту -) -1 шт.
Реоплетизмограф - (Рік введення в експлуатацію – 1990, рік останнього ремонту -) -1 шт.
Набір гирь -2 шт.
Ваги торсійні ВТ-500 - (Рік введення в експлуатацію – 1988, рік останнього ремонту -) -1 шт.
Цетріфуга «Орбіта» - (Рік введення в експлуатацію – 1986, рік останнього ремонту -) -1 шт.
Термостат - (Рік введення в експлуатацію – 1987, рік останнього ремонту -) -1 шт.

Термостат ТС-80М-2 - (Рік введення в експлуатацію – 1987, рік останнього ремонту -) -1 шт.
Мікроскоп МБУ 4А - 7 шт.
Мікроскоп «Biolam» АУ-12 - 1 шт.
Осцилограф - (Рік введення в експлуатацію – 1973, рік останнього ремонту -) - 1 шт.
Ексікатор - 1 шт.
Судина Дюара-10 - 1 шт.
Водяна баня на 10 пробірок – 3 шт.
Пихвове дзеркало для вівцематки – 20 шт.
Пихвове дзеркало для корови – 10 шт.
Пихвове дзеркало для кобили – 10 шт.
Кадоскоп – 1 шт.
Камера бактерицидна – 1 шт.
Кювета емальована – 1 шт.
КФК-2 – 1 шт.
Мікротом – 1 шт.
Прилад УТ-40 – 1шт.
Прилад УГ– 1 шт.
ПУДС – 1 шт.
Стіл анастезіолога – 1 шт.
Термобаня-110 – 1 шт.
Штатив для пробірок – 1 шт.
Штатив лабораторний – 2 шт.
Реометр «Димер» регулятор інтенсивності світла - (Рік введення в експлуатацію – 1973, рік останнього ремонту -) – 2 шт.
Фетотом Аврутіса – 1 шт.;
Акушерські шипці де Брюйєна – 2 шт.;
Дротяна пилка – 2 шт.;
Костури Кюна – 3 шт.;
Інтравагінальний пристрій «Прід-Дельта» - 1 шт.;
Акушерські гачки Крея-Шоттлера – 2 шт.;
Акушерський гачок для дрібних тварин – 1 шт.;
Петлепривідник Цвіка – 1 шт.;
Інструменти для взяття змивів з препуціального мішка – 1 комплект;
Інструменти для трансплантації ембріонів – 1 комплект;
Контейнер для транспортування катетерів для штучного осіменіння – 1шт.;
Комплект бірок для мічення с.-г. тварин – 1 набір;
Носовий фіксатор/зажим тварин – 1 шт.;
Прилад для таврування свиней вищіпами – 1 шт.
Прилад для таврування тварин цифрами – 1 шт.;
Ножи для чищення копит с.-г. тварин – 1 комплект;
Катетери для штучного осіменіння ВРХ – 1 комплет;
Катетери для штчучного осіменіння свиней – 1 комплект;
Катетери для штучного осіменіння кобил – 1 комплкект;
Катетери для штучного осіменіння вівцематок та кіз – 1 комплект;
Устаткування:
Тумби навісні -5 шт.
Столи – 9 шт.
Стільці – 18 шт.
Столи лабораторні – 4 шт.
Плакати – 13 шт.
Дошка – 1 шт.
Стіл для викладача – 1 шт.
Стілець для викладача – 1 шт.
Шафи ЩИП – 5 шт.
Раковина-1 шт.
Аптечка -1 шт.
Вогнегасник -1 шт.

Шафа навісна з дверцями для лабораторного обладнання – 5 шт;

10. Перелік рекомендованих літературних джерел.

Базова література

1. Внутрішні хвороби тварин: практикум / [М. І. Цвіліховський, Н. І. Бойко, С. І. Голопура та ін.]; за ред. М.І. Цвіліховського. К. : ЦП КОМПРИНТ, 2016. –224 с.
2. Ветеринарна ендокринологія [Текст] : навч. посіб. / Р. Кравців. Львів : ТеРУС, 2000. 152 с. : іl.
3. Клініко-лабораторні та спеціальні методи дослідження собак і котів за хвороб ендокринної системи. Методичні рекомендації для здобувачів факультету ветеринарної медицини і слухачів Інституту післядипломної освіти / Собакар Ю. В., Маценко О. В., Могільовський В. М. та ін. -Х., 2024.- 81 с.
4. Спеціальна пропедевтика, терапія і профілактика внутрішніх хвороб тварин : навч. посібник / М. І. Цвіліховський, В. М. Костенко, Н. Г. Грушанська, А. В. Розумнюк; М. І. Цвіліховський та ін. ; за ред. М. І. Цвіліховського. Київ : НУБіП України, 2023. 248 с.

Допоміжна

1. Ветеринарна клінічна біохімія: підручник /В.І. Левченко та ін.; за ред. В.І. Левченка і В.В. Влізла. 2-ге вид., перероб іта доп. Біла Церква, 2019. 416 с.
2. Клінічна діагностика внутрішніх хвороб тварин / В.І. Левченко, В.В. Влізло, Т.П. Кондрахін та інші.; За ред.В.І. Левченка і В.М. Безуха. Біла Церква, 2017. 544 с.
3. Локес-Крупка Т. П., Цвіліховський М. І. Клінічні та морфометричні показники у свійських кота і собаки за наявності ожиріння, що зумовлено цукровим діабетом. Вісник ПДАА. 2019. № 3. С. 221–227.
4. Морозенко Д. В. Цукровий діабет у свійського кота: клінічні випадки. Єдине здоров'я – 2022 : матеріали Міжнародної наукової конференції (м. Київ, 22-24 вересня 2022 р.). Київ: НУБіП України. 2022. С. 83-85.
5. Edward Feldman, Richard Nelson, Claudia Reusch, J. Catharine Scott-Moncrieff. Canine and Feline Endocrinology, Elsiever. 2014. 654 p.

Інформаційні ресурси

www.nbuv.gov.ua/ - Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського

ДОДАТОК

до робочої програми 2026-2027 н.р. навчальної дисципліни

Ветеринарна ендокринологія

Перелік внесених змін на 2026 -2027 н.р.

№	Зміст змін	Підстава	Примітки
1	Без змін		

Розробник програми:
к. вет. н, доцент Артем ІОВЕНКО